

Vzdělávací obor: **Výchova ke zdraví a bezpečí**

Očekávaný výsledek učení: CZB-VZB-004-ZV9-015

Aplikuje zásady bezpečného chování při antropogenních mimořádných událostech a mimořádných událostech způsobených přírodními vlivy na místech, kde se pohybuje.

Popis úrovně Splněno

- Rozlišuje mezi přírodními mimořádnými událostmi a událostmi způsobenými lidskou činností.
- Vysvětlí význam IZS a popíše jeho činnost při vzniku mimořádných událostí.
- Uvede a zdůvodní základní bezpečné způsoby chování v případech vzniku mimořádných událostí přírodního charakteru a mimořádných událostí způsobených člověkem.
- Uvede, jak lze předcházet vzniku mimořádných událostí způsobených lidskou činností na místech, kde se pohybuje.

Velká voda

Autorky materiálu: Eva Marádová, Miroslava Kovaříková

Anotace

Výuková lekce rozvíjí znalosti a dovednosti žáků potřebné pro ochranu zdraví a bezpečí v souvislosti se vznikem mimořádných událostí přírodního a antropogenního charakteru. Ověřuje, do jaké míry žáci znají a dokáží v modelových situacích aplikovat pravidla týkající se přípravy na povodně, během povodní a jak postupovat po jejím odeznění. Umožňuje žákům sledovat úkoly složek integrovaného záchranného systému při vzniku a likvidaci povodní, vede k zamyšlení o vhodných preventivních opatřeních. Propojuje výuku se zkušenostmi žáků a zprostředkovává jim smysl vzdělávacího obsahu pro praktický život. Umožňuje žákům zvažovat různé možnosti vlivu lidské činnosti na udržitelnost, navrhovat a odůvodňovat změny, které by mohly být přínosné při předcházení vzniku mimořádných událostí (povodní) na místech, kde se pohybují (ve svém blízkém i širším okolí).

Zadání pro žáky

Úvod – Motivace/evokace

Diskuse: Co je povodeň? Kdy a proč vzniká?

Krátké připomenutí velkých povodní v ČR, promítnutí novinových titulků a fotografií.

Hlavní část

Aktivita: práce s příběhem Velká voda

Žáci si společně přečtou příběh:

Martin byl o prázdninách na letním táboře. Časté bouřky a přívalový déšť rozvodnily potok, který tekla v blízkosti tábora. V noci Martina a jeho kamaráda Honzu probudilo varování místního rozhlasu před povodní. Chlapci slyšeli, jak táboroví vedoucí obcházejí chatky a probouzejí kamarády. Martin s Honzou se od vedoucího dozvěděli, že se celý tábor hned evakuuje a kde se mají shromáždit. Pro děti a personál přijel na určené místo autobus. Martin vzpomíná na rychlou kontrolu počtu osob a jak příslušníci policie a hasiči pomáhali s přesunem dětí do místní školy, která sloužila jako evakuační středisko. V místní škole znovu proběhla kontrola počtu všech táborníků, Martina překvapilo, že již měli připraveno ve škole ubytování, dostali také svačinu a pití. Po celou dobu byli se svými vedoucími, kterým pomáhali ještě další lidé. Martin byl moc rád, když se dozvěděl, že rodiče byli o situaci informováni a vědí, že je Martin i celý tábor v bezpečí.

Diskuse k příběhu:

- Zažili jste někdy podobnou situaci?
- Jak se asi Martin a jeho kamarádi cítili?
- Co Martinovi pomohlo celou situaci zvládnout?
- Proč je důležité se připravovat na povodně?
- Jaké jsou zásady chování při povodni?
- Co je důležité zajistit po povodních?

K usnadnění diskuse je možné promítnout informační materiál HZS [Hasiči vzhledem k výstrahám ČHMÚ doporučují občanům připravit se na povodně - Hasičský záchranný sbor České republiky](#)

Aktivita: skupinová práce metodou skládkového učení (expertních rolí) – téma Povodně

Žáci se rozdělí do skupin po čtyřech. V každé skupině dostane každý žák přidělenou jednu roli (role hasiče, policisty, starosty obce, občana). Na pokyn učitele všichni žáci s přidělenou rolí hasičů utvoří novou skupinu. Dále všichni žáci s rolí policistů utvoří další skupinu. Následují žáci s rolí starostů a s rolí občanů.

V těchto nových expertních skupinách společně diskutují téma Povodně z pohledu své přidělené role. Co řeší za úkoly a problémy hasiči, policisté, starostové, občané? Co řeší preventivně, před povodněmi? V průběhu povodní? Po povodních? Každý si diskutované problémy zapisuje. Expertní skupiny pro svou práci mohou využívat digitální informační zdroje složek IZS. Po 10 minutách se každý žák vrátí do své původní domovské skupiny a předá informace ostatním spolužákům z pohledu své přidělené role.

Každá skupina připraví informační poster o přípravě na povodně, chování při povodních a po povodních. Zároveň se zamyslí, co je příčinou povodní a jak by se dalo povodním zabránit. Žáci diskutují vliv klimatických změn a zásahů člověka do přírody na vznik povodní. Zvažují opatření podporující přírodní zadržování vody v krajině i možnosti regulace vodních toků. S využitím dostupných informačních zdrojů porovnávají jednotlivá preventivní opatření z hlediska udržitelnosti, zvažují scénáře možného budoucího vývoje.

Společná reflexe – prezentace a výstava posterů ve třídě

Otázky:

- Jak jsem se cítil ve své expertní roli?
- Proč je důležitá spolupráce všech složek IZS?
- Jaká je role občanů v případě vzniku povodně?
- Co bývá příčinou povodní?

- Co mohou občané udělat, aby se povodně neopakovaly?
- Co nového sis dnes uvědomil/a?

Shrnutí:

Žáci zpracují formulované zásady chování před, při a po povodních.

Žáci porovnávají protipovodňová opatření z hlediska principů udržitelnosti (využívání krajiny pro zadržování vody podporou vegetace, budování malých nádrží, mokřadů, regulace, zpevňování a čištění koryt vodních toků, protipovodňové stěny, vymezení záplavových území, příprava občanů na povodně apod.).

Vazba na klíčové kompetence

Název KK Složka KK Kód OVU	Znění OVU	Vzdělávací strategie
KK k občanství a udržitelnosti Směřování k udržitelné budoucnosti KOB-UDR-000-ZV9-001	Uskutečňuje kroky směřující k udržitelnosti na základě promyšlení různých scénářů možného budoucího vývoje.	- představuji příklady ilustrující, že budoucí vývoj různých procesů, jevů a systémů nelze přesně předpovídat a že v různých případech jeho směřování zásadně ovlivňují i naše rozhodnutí - vytvářím zadání, při nichž žáci potřebují uvažovat o budoucím vývoji a porovnávat jeho různé možné vize a scénáře - vytvářím zadání, při nichž žáci mohou zjistit hlediska a principy udržitelnosti - vytvářím prostor a bezpečné prostředí pro otevřenou diskusi žáků o hodnotách a chování ve vztahu k udržitelnosti, facilituji diskusi a využívám osvědčené diskusní techniky - využívám techniky zviditelňující minulý a možný budoucí vývoj různých procesů, jevů a systémů - vedu reflexi o zkušenostech a zážitcích žáků podle osvědčených postupů (reflektivní postupka)

Metodický komentář pro učitele

- Ilustrace otevírá možnosti ověřovat, do jaké míry žáci rozeznávají rizikovost situací, se kterými se mohou setkat, a zda dokáží bezpečně reagovat.
- Při motivační aktivitě využijte dokumenty o povodních, které zasáhly v minulých letech ČR, v návaznosti na výskyt povodní přímo v regionu reflektujte i vlastní zkušenosti.
- Příběh využijte pro otevřenou diskusi žáků v bezpečném prostředí o chování při mimořádných událostech, schopnostech překonávat překážky a vlastní připravenosti na mimořádné situace.
- Využijte metodu skládankového učení – přenos výsledků práce expertních týmů (hasičů, starostů, policistů a občanů) do skupin, v nichž mají žáci příležitost diskutovat dané téma z různých pohledů.
- Umožněte žákům uvažovat o budoucím vývoji a porovnávat jeho různé možné vize a scénáře (se zaměřením na prevenci povodní).
- Otevřete s žáky otázku možného předcházení povodním z principu udržitelnosti (opatření podporující zadržování vody v povodí, opatření zajišťující průchod povodňové vlny, aniž by vznikaly velké materiální škody).

Popis ověřování

Pozorování a diskuse

Učitel

- sleduje v diskusích orientaci žáků v problematice ochrany bezpečného chování při antropogenních mimořádných událostech a mimořádných událostech způsobených přírodními vlivy na místech, kde se pohybuje.
- formativně hodnotí odpovědi na otázky při práci s příběhem, sleduje, jak se žákům podařilo formulovat správné zásady chování v případě povodní.
- pozoruje práci žáků ve týmech, sleduje diskuse a vzájemnou výměnu názorů a kooperaci při plnění úkolu.
- sleduje, jak se žákům dařilo pracovat s informačními zdroji.
- ověřuje, jak žáci dokáží v diskusích obhajovat názory na danou problematiku z pozice přidělené role experta.
- sleduje, zda žáci uvažují o budoucím vývoji a navrhuji reálné změny ve svém blízkém okolí, pokud jde o předcházení mimořádným událostem způsobených přírodními vlivy i činností člověka.
- ověřuje, zda žáci dokáží porovnávat různé možnosti, jak předcházet povodním z hlediska principů udržitelného rozvoje.

Reflexe

- *Co jsem se dnes naučil/a?*
- *Co mě překvapilo?*
- *Zapojil/a jsem se do aktivity v obou skupinách?*
- *Cítil/a jsem se při práci v týmech bezpečně?*
- *Které informace byly pro mě nové a vím, že je v životě uplatním?*
- *Měl/a jsem příležitost vyjádřit se o preventivních opatřeních ve vztahu k udržitelnosti?*
- *Co bych se chtěl/a o ochraně člověka na mimořádných událostí ještě dovědět?*

Zdroje

[Hasiči vzhledem k výstrahám ČHMÚ doporučují občanům připravit se na povodně - Hasičský záchranný sbor České republiky](#)